

Vinko Potočnik

Študij teologije v Mariboru – drugič

The Study of Theology in Maribor – the Second Time

Čeprav od začetka visokošolskega študija teologije v Mariboru mineva že več kot poldrugo stoletje – od leta 1859, ko je škof Slomšek ustanovil Visoko bogoslovno šolo – revija *Edinost in dialog* to tematsko številko posveča 50-letnemu jubileju enote Teološke fakultete v Mariboru. Leta 1968, po treh desetletjih »izgnanstva«, ki ga je sprožil začetek druge svetovne vojne, po vojni pa nove, Cerкви in vernosti nenaklonjene oblasti, se je v mesto pod Pohorjem vrnil študij teologije kot oddelek Teološke fakultete v Ljubljani. Če pomislimo na okoliščine novega začetka študija teologije, se to zdi kot mali čudež, saj je do njega prišlo v času političnega in ideološkega programa »izumiranja« vere in Cerkve. To je bil tudi čas izključitve Teološke fakultete iz Univerze. Očitno pa je bilo okoli tistega nemirnega leta 1968 močnejše pokoncilsko duhovno prebujenje, ki se je odrazilo tudi v eksplozivnem porastu duhovniških poklicev oziroma v rastočem številu študentov teologije.

Kljub »zgolj« abrahamskemu jubileju mariborske enote Teološke fakultete se zdi na mestu, da se v tej publikaciji enota »na ogled postavi«. Samoevalvacija je dobrodošla za utrjevanje identitete ustanove pa tudi širše: za premagovanje še vedno močno razširjenega nepoznavanja, kaj študij teologije sploh je, kaj vključuje. Tudi med izobraženci še srečamo predstave, da naj bi bila to nekakšna »obrotna« šola za usposabljanje bodočih duhovnikov in nun, kjer se učijo maševati in moliti, ter pomisleke, zakaj naj bi to potekalo na ravni univerzitetnega izobraževanja.

Bralec bo iz sestavkov v tej številki revije lahko spoznaval, da katoliška teologija izvira iz svetopisemskega izročila, ki ga proučuje, v njem odkriva ne le Boga, marveč tudi svet in bližnjega, ter se ju veseli (Petkovšek), v razponu vse »*Od puščave do mize*« (Skralovnik), ter vernika usmerja, da lahko vse to na določen način dojema, razume in čuti tudi on. V teologiji ne gre le za »prevajanje« zaklada vere v sodobnemu človeku razumljivo sporočilo, temveč za preroško oblikovanje novih vzorcev razumevanja sveta in človeka (Palmisano).

Teologija pa v verskem življenju stalno prehaja v bogoslužje, slavljenje. Sestavek Krajncu predstavi primer liturgičnega izobraževanja na začetku delovanja enote, Oblonškove pa skrb in usposabljanje za liturgično glasbo v tistem pokoncilskem času. Bogoslužje daje moč za versko in vsakdanje življenje, kajti celotna teologija je v službi človeku in je stalno v dialogu z njim, kot o tem razpravlja Lah. Katoliška teologija je v dialogu ne le z vernimi, marveč tudi z ljudmi drugih verstev in neverujočimi (Stres, Štuhec, Osredkar). Vse navedeno pa sooblikuje oziroma soustvarja kulturo: D. Potočnik predstavi kulturni utrip v Mariboru; Poniž spregovori o poeziji teologa Janežiča, v kateri sobivata »beseda in Beseda«; del kulture je tudi cerkvena glasba (Oblonšek); Smole pa piše o kulturi verskega izobraževanja, ki se v tem obdobju ni odvijalo le s študijskimi programi znotraj enote, ampak se je v oblikah tečajev in predavanj za laike ter simpozijev širilo na širše kroge najrazličnejših skupin ljudi in dogodkov.

Teolog torej vidi v vsem izziv in priložnost za teološko refleksijo. Zanj je tako rekoč vse teologija, čeprav teologija ni vse. Prispevki v tej številki kažejo tudi na to, da je teologija, ki upošteva konkretne izzive človeka in življenja v času in kraju, poleg svoje krščanske univerzalnosti hkrati tudi lokalna. V tem smislu je mogoče vsaj pogojno govoriti o mariborski teologiji. Med njenimi najvidnejšimi značilnostmi sta vsekakor dialoška in ekumenska naravnost in odprtost. Osredkar v svojem prispevku pokaže, kako je ta razsežnost teologije v zadnjem stoletju počasi in vztrajno poganjala, dokončno pa jo je v polje teologije umestil zadnji vatikanski koncil, ko je postalo jasno, da kristjan ne more živeti po evangeliju, če ne spoštuje tudi drugače verujočih in drugače mislečih. Z letom 1968, kar sovpada z začetkom enote – kot v portretu profesorja Janžekoviča pokaže Stres – se v Sloveniji začne tudi dialog z marksisti. Štuhec opozori tudi na njegove težave in pasti. Vendar se je leta 1974

prav v Mariboru začela vrsta uspešnih ekumenskih simpozijev med katoličani in pravoslavni teologi v takratnem jugoslovanskem okviru.

Pokazatelj odprtosti enote je tudi sodelovanje s številnimi tujimi fakultetami in teologi. Omeniti velja, da je bil ob sodelovanju s Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru prvič v naši državi študentom omogočen dvopredmetni študij (poleg teologije še druga smer enega izmed njihovih programov). Verjetno pa za slovenske razmere ni brez pomena tudi dejstvo, da na enoti predavajo profesorji z ljubljanskega in mariborskega geografskega območja, kar lahko kaže tudi na preraščanje starih in škodljivih krajnsko-štajerskih antagonizmov in delitev.

Gotovo pa je enota teologije pred stalnimi izzivi mnogovrstnih sprememb. Če je njene začetke zaznamovalo naraščanje števila študentov, se je po petih desetletjih število slušateljev močno skrčilo; če so v začetku med slušatelji prevladovali duhovniški kandidati, so zdaj na njihovem mestu laiki, v veliki večini študentke. Tudi kriza Mariborske nadškofije je enoto postavila v težji položaj. Zato je dobro, da je celotno izobraževalno in raziskovalno delovanje enote ves čas poleg vpetosti v lokalno kulturno in versko okolje deležno tudi vpetosti v usmeritve in programe celotne mreže katoliškega šolstva. Na to participacijo kažeta zlasti članka avtorjev R. Petkovška in M. C. Palmisano, ko komentirata najnovejšo apostolsko konstitucijo *Veritatis gaudium* (Veselje resnice). V njej papež Frančišek med drugim pokaže, kako teologija v vsestranskem dialogu z drugimi vedami in znanstvenimi prizadevanji razkriva človeško željo po več, po Resnici, po Drugem. K temu preroškemu glasu je – ob vedno globljem razumevanju evangelija – zlasti v okolju vzhodne Slovenije tudi v prihodnje poklicana teologija Enote v Mariboru.